

714030
19 mei 2014

CONCEPT NOTITIE
REIKWIJDTE EN
DETAILNIVEAU
WINDPARK DE VEENWIEKEN

De Wieken BV en Raedthuys
Windenergie BV

definitief



Duurzame oplossingen in
energie, klimaat en milieu

Postbus 579
7550 AN Hengelo
Telefoon (074) 248 99 40

Documenttitel	Concept Notitie Reikwijdte en detailniveau Windpark De Veenwieken
Soort document	definitief
Datum	19 mei 2014
Projectnaam	NRD Windpark De Veenwieken
Projectnummer	714030
Opdrachtgever	De Wieken BV en Raedthuys Windenergie BV
Auteur	Marjolein Pigge
Vrijgave	Eric Arends

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Initiatief	1
1.2	M.e.r.-procedure	3
1.3	Initiatiefnemers en bevoegd gezag	5
1.4	Leeswijzer	7
2	Beleidskader	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Europees en rijksbeleid	9
2.3	Provinciaal beleid	11
2.4	Gemeentelijk beleid	13
3	Voorgenomen activiteit en alternatieven	17
3.1	Voornemen	17
3.2	Locatieonderbouwing	18
3.3	Alternatieven	19
4	Mogelijke effecten en maatregelen	21
4.1	Mogelijke effecten	21
4.2	Effectbeoordeling	23
4.3	Mitigerende maatregelen	24
4.4	Leemten in kennis en informatie	25
4.5	Evaluatie	25
5	Procedures en besluitvorming	27
5.1	Inleiding	27
5.2	M.e.r.-procedure	27
5.3	Provinciaal inpassingsplan en gemeentelijk bestemmingsplan	31
5.4	Vergunningen	31
5.5	Informatie en inspraak	32

Bijlage 1 Gebruikte afkortingen en begrippen

1 INLEIDING

1.1 Initiatief

De Wieken BV en Raedthuys Windenergie BV hebben het voornemen een windpark te realiseren in het zoekgebied voor windenergie Dedemsvaart-Zuid uit de Omgevingsvisie Overijssel. De initiatiefnemers in het gebied zijn al vele jaren bezig met het voorbereiden van een initiatief voor windenergie (zie ook Kader 1.1).

Kader 1.1 Voorgeschiedenis project

De initiatiefgroep Windenergie Verlengde Zestiende Wijk is al vele jaren bezig met het ontwikkelen van een initiatief voor windenergie in het provinciale zoekgebied voor windenergie. Dit heeft geresulteerd tot het formeel indienen van een verzoek voor het plaatsen van zes turbines in het gebied Dedemsvaart-Zuid in de gemeente Hardenberg in 2011. Naar aanleiding van het verzoek van de initiatiefgroep heeft de gemeente gevraagd om met alternatieven te komen en verschillende inpassingsmogelijkheden zijn vervolgens landschappelijk onderzocht en ook op geluidbelasting doorgerekend. De initiatiefgroep heeft vervolgens een voorkeur uitgesproken voor een opstelling van negen windturbines, waarvan vijf windturbines in de gemeente Hardenberg en vier in de gemeente Ommen.

In 2012 zijn een tweetal verzoeken tot het vaststellen van een inpassingsplan ingediend bij de provincie Overijssel door de Initiatiefgroep en door Raedthuys Windenergie BV, nadat de gemeente Ommen in 2006 al had aangegeven geen medewerking te willen verlenen aan windenergie in de gemeente. In het Gemeentelijk Omgevingsplan staat letterlijk: *“De gemeente wijst windenergie in de vorm van windmolens af, omdat dit de omgevingskwaliteit en daarmee de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Ommen als recreatief-toeristische toplocatie in het Vechtdal en Nederland schaadt.”* De provincie heeft vervolgens door het Oversticht een landschappelijke studie laten uitvoeren naar een voorkeursopstelling binnen de ruimtelijke kaders van de Omgevingsvisie als ruimtelijk kader voor het ontwikkelen van een windpark, in aansluiting op het Hardenbergse deel. De voorkeursopstelling uit deze landschappelijke studie, met vijf windturbines in Ommen en vijf in Hardenberg ligt nu in grote lijnen als initiatief en voornemen voor.

De Initiatiefgroep Windenergie Verlengde Zestiende Wijk gaat voor de ontwikkeling van het windpark verder onder de nieuwe naam De Wieken BV. De Wieken BV en Raedthuys Windenergie BV vormen samen de initiatiefnemers van Windpark De Veenwieken.

Het initiatief Windpark De Veenwieken, zoals dat nu voorligt, is het vertrekpunt¹ voor de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) en omvat een windpark van tien windturbines ten zuiden van de kern Dedemsvaart op de grens van de gemeenten Ommen en Hardenberg. Deze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau is de eerste formele stap in de procedure van milieueffectrapportage (zie ook Kader 1.2).

¹ Het initiatief is mede ontstaan op basis van besluitvorming door de gemeenteraad van Hardenberg en Provinciale Staten van de provincie Overijssel en vormt het uitgangspunt voor de milieueffectrapportage. Het uiteindelijke te realiseren initiatief (= het voorkeursalternatief) zal geformuleerd worden mede op basis van uitgevoerd milieuonderzoek in het milieuraapport. Pas dan wordt ook omvang en inrichting van het te realiseren windpark definitief vastgesteld.

Kader 1.2 Wat is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau?

Dit document betreft de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de m.e.r.-procedure, de eerste stap ten behoeve van het opstellen van het Milieu Effect Rapport (MER). De aanduiding "concept" is gebruikt omdat definitieve vaststelling gebeurt door de bevoegde gezagen na het doorlopen van de inspraakprocedure over de conceptnotitie.

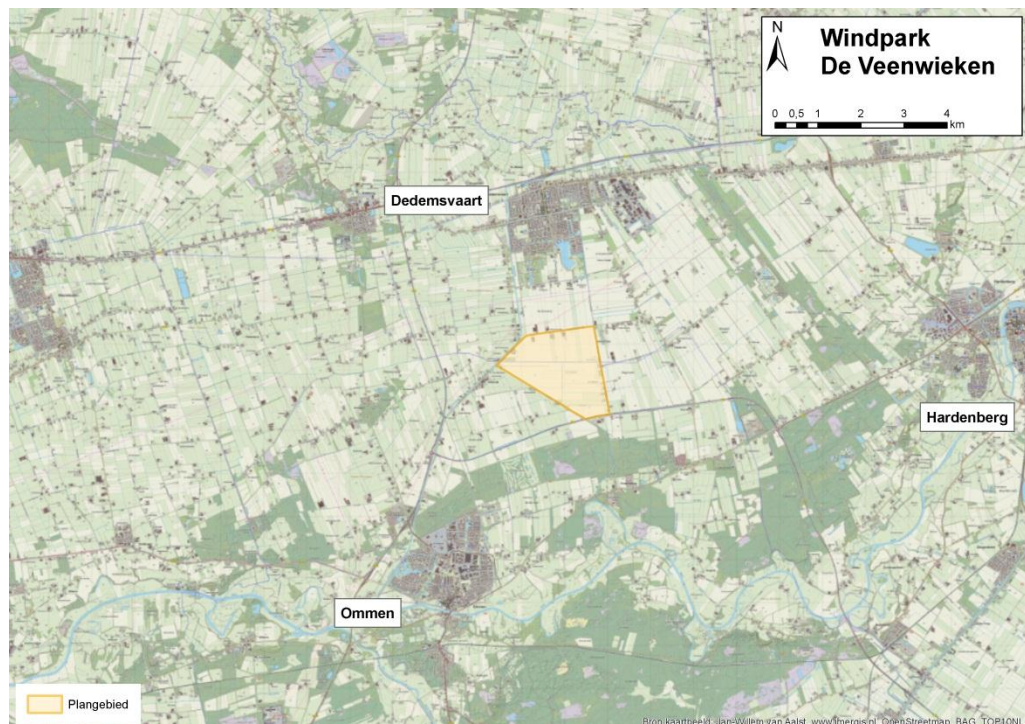
Het doel van het opstellen en publiceren van deze conceptnotitie is betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de inhoud en diepgang (de reikwijdte en het detailniveau) van het nog op te stellen milieueffectrapport (MER). Het doel is eveneens om betrokkenen en geïnteresseerden in dit stadium te raadplegen en om reacties (bijvoorbeeld aandachtspunten) mee te kunnen nemen in de uit te voeren onderzoeken. Het gaat daarbij om bestuursorganen, vaste adviesorganen, maar bijvoorbeeld ook om burgers, milieuorganisaties en andere belanghebbenden.

Het raadplegen van de Commissie voor de m.e.r., als onafhankelijk adviesorgaan, is in deze fase niet verplicht, maar er wordt toch voor gekozen om de Commissie voor de m.e.r. een advies te laten uitbrengen.

De binnengekomen reacties (zienswijzen) en adviezen worden betrokken bij de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau die door de bevoegde gezagen zal worden vastgesteld. De definitieve notitie wordt het uitgangspunt voor het opstellen van het MER.

In hoofdstuk 5 is aangegeven hoe een reactie op deze conceptnotitie kan worden gegeven en wat met deze zienswijzen wordt gedaan .

Figuur 1.1 Ligging plangebied initiatief Windpark De Veenwijken



Het plangebied is gelegen ten zuiden van de kern Dedemsvaart en wordt globaal begrensd door de Verlengde Zestiende Wijk, de Van Hooijens Hoofdwijk/Driehoekweg, de N36, Schapendijk en het Ommerkanaal (zie Figuur 1.1 en Figuur 3.1).

Met het initiatief willen de initiatiefnemers bijdragen aan het opwekken van duurzame energie in de provincie Overijssel. Het windpark levert met een streefvermogen van circa 30 megawatt (MW), afhankelijk van exact aantal en type turbines, naar verwachting 70-75 miljoen kilowattuur (kWh) per jaar op. Hiermee kunnen zo'n 20.000 huishoudens van stroom worden voorzien².

De gemeente Hardenberg is bestuurlijk bereid haar medewerking te verlenen aan het initiatief en is daarmee bevoegd gezag voor het Hardenbergse deel van het windpark. De gemeente Ommen heeft aangegeven geen medewerking te willen geven aan windenergie op haar grondgebied, waardoor de provincie Overijssel op basis van de Crisis- en herstelwet (Chw) de bereidheid heeft uitgesproken haar medewerking te verlenen aan het initiatief in de gemeente Ommen, door het vaststellen van een inpassingsplan, en is daarmee bevoegd gezag voor het Ommense deel van het windpark.

1.2 M.e.r.-procedure

De procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) is voorgeschreven op grond van nationale en Europese wetgeving, indien sprake is van activiteiten met potentieel aanzienlijke milieueffecten. Het doel van de m.e.r. is om te verzekeren dat adequate milieu-informatie beschikbaar is ten behoeve van de besluitvorming over dergelijke activiteiten.

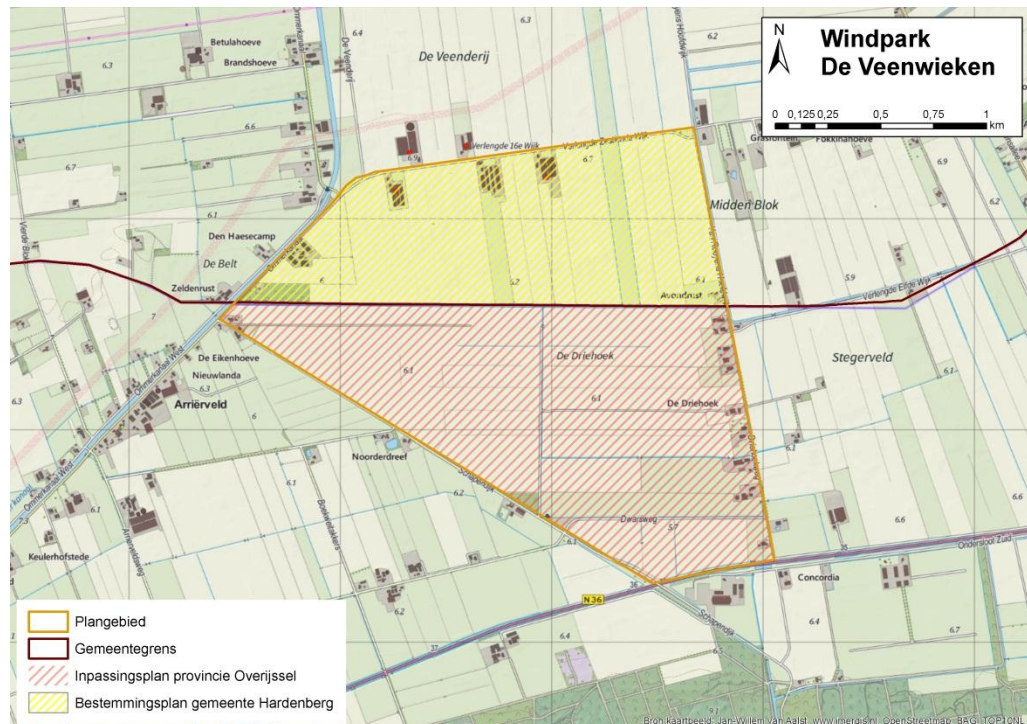
De activiteiten met potentieel aanzienlijke milieueffecten zijn opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage. De inhoudelijke vereisten aan een milieueffectrapport zijn vastgelegd in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer. De m.e.r.-procedure mondt uit in een rapport, het milieueffectrapport (MER). Er wordt onderscheid gemaakt in het planMER en het projectMER. In Kader 1.3 zijn deze typen 'MER' kort toegelicht.

Het realiseren (oprichten) van een windpark van ongeveer 30 MW valt onder de m.e.r.-regelgeving. In het Besluit milieueffectrapportage zijn windparken opgenomen in onderdeel D van de bijlage van het besluit. Het betreft categorie D22.2, windparken met een gezamenlijk vermogen van 15 MW of meer, of bestaande uit 10 windturbines of meer.

Aangezien de activiteit is opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage dient een planMER te worden opgesteld voor het ruimtelijke plan dat een kader is voor de realisatie van deze activiteit, in dit geval het inpassingsplan dat door Provinciale Staten van Overijssel wordt vastgesteld en het bestemmingsplan dat door de gemeenteraad van Hardenberg wordt vastgesteld voor de inpassing van het windpark en de bijbehorende voorzieningen (zie Figuur 1.2 voor verdeling gebieden inpassingsplan/bestemmingsplan).

² Een huishouden gebruikt gemiddeld 3.500 kWh stroom per jaar (www.milieucentraal.nl). Ter indicatie: 20.000 huishoudens zijn meer huishoudens dan alle huishoudens in de kernen Ommen, Dedemsvaart en Hardenberg bij elkaar (volgens gegevens CBS, 2013: respectievelijk 3.800, 5.015 en 7.740 (totaal 16.555) huishoudens).

Figuur 1.2 Gebiedsverdeling bevoegde gezagen en inpassingsplan/bestemmingsplan



In principe is sprake van een project-m.e.r.-beoordelingsplicht aangezien de activiteit in onderdeel D is opgenomen. Dit houdt in dat het bevoegd gezag moet beoordelen of het doorlopen van een project-m.e.r. noodzakelijk is. In afstemming tussen bevoegde gezagen en initiatiefnemers is besloten direct een project-MER opstellen om tot een volwaardige alternatievenvergelijking te komen en daarmee krijgt het milieu een volwaardige plek in de besluitvorming over de invulling van het plangebied.

Omdat voor het initiatief zowel een plan-m.e.r. als een project-m.e.r. wordt doorlopen, zal een gecombineerd MER worden opgesteld. Dat wil zeggen dat er één rapport wordt opgesteld waarin zowel de relevante informatie van het planMER als het projectMER zijn opgenomen.

Deze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau is feitelijk de startnotitie van de m.e.r.-procedure (zie ook Kader 1.2).

Kader 1.3 PlanMER en projectMER

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een planMER en een projectMER. Beide zijn van toepassing en er zal een gecombineerd MER worden opgesteld. Het verschil tussen een planMER en een projectMER is de scope en het detailniveau.

PlanMER

Een planMER is vereist voor plannen waarin de locatie voor een activiteit met potentieel aanzienlijke milieueffecten, zoals een windpark, wordt aangewezen, of als voor dit plan een zogenaamde passende beoordeling dient te worden opgesteld, waarin de effecten op een Natura 2000-gebied in beeld worden gebracht.

Het planMER wordt opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan en het bestemmingsplan. Met het inpassingsplan en bestemmingsplan wordt een ruimtelijk besluit genomen over de locatie van het initiatief: het windpark. Bij het opstellen van het inpassingsplan/bestemmingsplan dient een afweging te worden gemaakt over de effecten van het plan. Deze afweging betreft een breed scala aan effecten, zoals sociale- en economische effecten. In het planMER worden de milieueffecten van het initiatief beschreven evenals die van locatie-alternatieven, als bijdrage aan de belangenafweging. De effectbeschrijving is globaal en heeft tot doel aan te tonen dat het aannemelijk is dat het plan (het windpark op de locatie) kan voldoen aan de geldende milieueisen. Daarbij worden ook locatie-alternatieven beschreven, inclusief de milieueffecten van deze alternatieven ten behoeve van de besluitvorming over de locatie.

ProjectMER

Een projectMER is vereist voor besluiten over activiteiten met potentieel aanzienlijke milieueffecten. Dit betreft bijvoorbeeld het besluit op de aanvraag om een omgevingsvergunning.

Het projectMER heeft betrekking op de milieueffecten van de concrete uitwerking van het plan. Voor een windpark betreft een concrete uitwerking het bepalen van de posities van de windturbines. De effecten van een dergelijk opstelling, en van opstellingsalternatieven worden door middel van onderzoek in detail bepaald en afgezet tegen de geldende milieueisen, waarbij beoordeeld wordt of aan deze eisen kan worden voldaan.

1.3 Initiatiefnemers en bevoegd gezag

Initiatiefnemers project

De Wieken BV en Raedthuys Windenergie BV zijn de initiatiefnemers van Windpark De Veenwieken (zie Tabel 1.1). Het ontwikkelen en realiseren van het windpark betreft de technische, organisatorische en financiële acties om een windpark te kunnen realiseren, zoals het bepalen van opstellingsalternatieven, het financieren van de bouw en het selecteren van een windturbineleverancier. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het opstellen van het projectMER.

Tabel 1.1 Contactgegevens initiatiefnemers

Initiatiefnemers	De Wieken BV	Raedthuys Windenergie BV
Contactpersoon	Henk de Lange	Dirk Jan Mathijse
Adres	Verlengde Zestiende Wijk 3	Postbus 3141
Postcode	7701 RE	7500 DC
Plaats	Dedemsvaart	Enschede
E-mailadres	henkdl63@gmail.com	d.j.matthijse@raedthuys.nl

Bevoegde gezagen

Er zijn meerdere overheden vanuit verschillende overheidslagen betrokken bij het project als bevoegd gezag. Het betreffen de provincie Overijssel en gemeente Hardenberg.

De provincie Overijssel is op basis van de Crisis- en herstelwet bevoegd gezag voor de planologische inpassing van het windpark, voor zo ver dat betrekking heeft op het deel in de gemeente Ommen, door middel van het opstellen van een provinciaal inpassingsplan. Op basis van de coördinatieregeling uit Wet ruimtelijke ordening is zij tevens bevoegd gezag voor de benodigde omgevingsvergunning. De gemeente Hardenberg is bevoegd gezag voor de planologische inpassing van het windpark op haar eigen grondgebied door middel van het opstellen van een bestemmingsplan. Ook is de gemeente Hardenberg bevoegd gezag voor de benodigde omgevingsvergunning, voor zo ver (grotendeels) betrekking op haar grondgebied. Ten behoeve van het inpassingsplan en bestemmingsplan dient een planMER te worden opgesteld. Ten behoeve van de omgevingsvergunningen wordt een (vrijwillige) projectMER opgesteld. Het MER dient ook een bijlage te zijn bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning.

Tabel 1.2 Contactgegevens bevoegde gezagen

Bevoegde gezagen	Provincie Overijssel	Gemeente Hardenberg
Contactpersoon	Esther Eggink	Klaas Pielman
Adres	Postbus 10078	Postbus 500
Postcode	8000 GB	7770 BA
Plaats	Zwolle	Hardenberg
E-mailadres	ec.eggink@overijssel.nl	klaas.pielman@ommen-hardenberg.nl

Er zijn ook nog mogelijk andere vergunningen of ontheffingen nodig voor het windpark. Te denken valt aan een Natuurbeschermingswetvergunning, een Flora- en faunawetontheffing en een watervergunning. De bevoegde gezagen hiervoor zijn respectievelijk de provincie Overijssel, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) van het ministerie van Economische Zaken en het Waterschap Vechtstromen.

Projectorganisatie

Er is één gezamenlijke projectgroep opgericht waarin de initiatiefnemers zijn vertegenwoordigd en waarin de provincie Overijssel en de gemeente Hardenberg zitting hebben. De projectgroep komt maandelijks samen of zoveel meer als nodig is. De procedures bij provincie en gemeente worden nauwkeurig op elkaar afgestemd. De gemeente Ommen wordt door de provincie Overijssel op de hoogte gehouden van de voortgang van het project.

1.4 Leeswijzer

Onderhavige concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau bestaat uit een vijftal hoofdstukken. In hoofdstuk 2 is het beleidskader beschreven, het beleid van de verschillende relevante overheden. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in het initiatief en de te onderscheiden inrichtingsalternatieven. Hoofdstuk 4 behelst de mogelijke effecten die het initiatief teweegbrengt en geeft een voorstel voor het beoordelingskader waarop inrichtingsalternatieven worden beoordeeld in het MER. Hoofdstuk 5 geeft tot slot een overzicht van de te doorlopen procedure weer die wordt gevolgd om tot realisatie van het windpark te komen.

2 BELEIDSKADER

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is, op hoofdlijnen, het beleidskader van het Rijk, de provincie Overijssel en de gemeenten Ommen en Hardenberg geschetst waarbinnen het initiatief wordt ontwikkeld. Het beleidskader is relevant aangezien dit enerzijds de achtergrond schetst van het windenergiebeleid in Nederland en anderzijds kaders bevat voor de concrete ruimtelijke ontwikkeling van windenergie in het plangebied.

2.2 Europees en rijksbeleid

Beleid ten aanzien van duurzame energie en windenergie

Ten gevolge van onder meer de uitstoot van broeikasgassen treedt wereldwijd klimaatverandering op. Een deel van deze broeikasgassen komt vrij bij de verbranding van fossiele brandstoffen voor het opwekken van energie. De Europese Unie (EU) en het Rijk streven ernaar klimaatverandering te beperken door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen (onder meer bevestigd door middel van de ondertekening van het Kyoto-verdrag en de Cancun-overeenkomst (2010)). Door voor de opwekking van energie over te stappen op hernieuwbare (of duurzame) energiebronnen waarbij bij de opwekking van energie geen of minder broeikasgassen vrijkomen, kan de uitstoot worden verminderd.

Tegelijkertijd wordt ernaar gestreefd om het aandeel energie uit hernieuwbare energiebronnen te vergroten aangezien fossiele brandstoffen eindig zijn en deze vooral buiten Europa beschikbaar zijn. Hierdoor is Nederland in belangrijke mate afhankelijk van regio's buiten Europa, waaronder ook instabiele regio's. Hernieuwbare energie, zoals windenergie, levert daarmee een bijdrage aan de energievoorzieningszekerheid binnen Nederland.

De Nederlandse energiehuishouding moet duurzamer en minder afhankelijk worden van eindige fossiele brandstoffen, aldus het Energierapport 2011³. Energie is een noodzakelijke voorwaarde voor het functioneren van de samenleving in alle facetten. Afnemers moeten kunnen rekenen op betrouwbare energie tegen concurrerende prijzen. Met het oog op het klimaat en de afnemende beschikbaarheid van fossiele brandstoffen is een overgang naar een duurzame energiehuishouding nodig.

De energiesector in Nederland is verantwoordelijk voor meer dan twintig procent van de uitstoot van broeikasgassen. De uitstoot van broeikasgassen als gevolg van de energiebehoefte kan worden beperkt door energiebesparing en door grootschalige inzet van duurzame energiebronnen. Een dergelijke omschakeling in de Nederlandse energievoorziening betekent een forse inspanning. Deze ambities sluiten aan bij in Europees verband geformuleerde doelstellingen waaraan de lidstaten zich gecommitteerd hebben. Deze EU-doelstelling voor duurzame energie bedraagt 14% van het finale energiegebruik in 2020. De EU-doelstelling vertaald naar de door Nederland gehanteerde systematiek komt neer op 17% vermeden primaire opwekking; met andere woorden: 17% van de in Nederland opgewekte energie dient in 2020 uit een duurzame bron, zoals windenergie, afkomstig te zijn. Het Kabinet Rutte II heeft in

³ Ministerie van Economische Zaken, 10 juni 2011.

haar regeerakkoord “bruggen slaan” (oktober 2012) opgenomen een doelstelling van 16% voor duurzame energie na te streven. Deze ambitie is in het onlangs afgesloten Energieakkoord⁴ bijgesteld; 14% in 2020 en 16% in 2023. Hierbij zet het Rijk in op een mix van duurzame energie bronnen, waarvan windenergie er één is. Op Rijksniveau is een ambitie vastgesteld van 6.000 MW aan opgesteld vermogen aan windenergie op land in 2020. Op dit moment is het opgestelde vermogen in Nederland aan windenergie op land ongeveer 2.140 MW⁵.

De provincie Overijssel heeft met het Rijk afgesproken een doelstelling van minimaal 85,5 MW aan windenergie in haar provincie te hebben gerealiseerd in 2020. Deze doelstelling vormt een belangrijke bijdrage aan de generieke doelstelling van het Rijk (6.000 MW wind op land) en is vastgelegd in afspraken tussen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk (afspraken over wind op land met IPO, brief van minister Kamp aan de Tweede Kamer van 31 januari 2013 en definitief akkoord juni 2013).

Structuurvisie Windenergie op Land

De doelstelling van de Structuurvisie Windenergie op Land (SvWOL, maart 2014) is zodanige ruimtelijke voorwaarden te scheppen dat begin 2020 een opwekkingsvermogen van ten minste 6.000 MW aan windturbines op land operationeel is.

Daarvoor worden drie soorten beleid gepresenteerd:

1. visie: bundeling in gebieden die geschikt zijn voor plaatsing van grote turbines en daarmee andere gebieden vrijhouden van grootschalige windenergie. Bij het ruimtelijk ontwerp van windturbineprojecten aansluiten bij de hoofdkenmerken van het landschap;
2. aanwijzen van concrete gebieden die geschikt zijn voor grootschalige windturbineparken. Het kabinet zal initiatieven voor windturbineparken met een omvang van ten minste 100 MW toetsen aan deze gebieden;
3. taakverdeling tussen Rijk en provincies bij het ruimtelijk mogelijk maken van windenergie, en de prestatieafspraken die daarover met het IPO zijn gemaakt⁶. Verder wordt ingegaan op beleidsonderwerpen die van groot belang zijn voor het slagen van de doelen voor windenergie, zoals de stimuleringsregeling SDE+ en het landelijke elektriciteitsnet.

De SvWOL zegt: *“Als we prettig willen wonen en bijzondere landschappen willen bewaren, en als we daarnaast onze energievoorziening willen verduurzamen, zullen er dus duidelijke keuzen moeten worden gemaakt waar wel en waar geen windturbines mogen komen. Gezien de omvang van de windturbines en het effect op het landschap is het wenselijk om ze te concentreren in daarvoor geschikte gebieden en daarmee de beschikbare ruimte zuinig te gebruiken. Met die turbines kan een nieuw landschap worden gemaakt met een eigen ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijk beleid voor windturbines is het inpassingsstadium voorbij.”*

Het plangebied maakt geen deel uit van de aangewezen gebieden voor grootschalige windenergie (windparken >100 MW), maar draagt wel bij aan het behalen van de doelstelling van 6.000 MW aan windenergie op land in 2020. Het SvWOL geeft provincies en gemeenten de

⁴ Energieakkoord voor duurzame groei, Sociaal-Economische Raad (SER), september 2013.

⁵ Zie de rijkswebsite over duurzame energie: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/windenergie>, peildatum juni 2013.

⁶ De verdeling van de doelstelling van 6.000 MW over de provincies betekent voor Overijssel een taakstellend vermogen van 85,5 MW.

mogelijkheid om buiten de voor grootschalige windenergie aangewezen gebieden planologische ruimte te bieden voor windparken kleiner dan 100 MW.

2.3 Provinciaal beleid

2.3.1 Duurzame energie

Op grond van het programma Nieuwe Energie (tot 2010 was dit het Programma Energiepact) heeft de provincie ten aanzien van duurzame energie de ambitie: een betrouwbare en veilige energievoorziening met beperking van uitstoot broeikasgassen. De provincie zet in op een innovatieve en duurzame energievoorziening waarbij in 2020 een aandeel van 20 procent duurzame energie is gerealiseerd en in 2017 een reductie van 30 procent van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990. De provincie sluit coalities met partners om duurzame energieopwekking en -besparing te stimuleren.

2.3.2 Omgevingsvisie

Algemeen

Naast de in de provincie opgestelde 11 windturbines met een totaal vermogen van circa 30 MW (medio 2014) zijn verschillende windprojecten in voorbereiding. De provincie Overijssel heeft met het Rijk afgesproken in 2020 tenminste 85,5 MW⁷ opgesteld vermogen voor Overijssel te realiseren. De provincie onderscheidt ten aanzien van windenergie 3 soorten gebieden (zie Figuur 2.1):

- kansrijke zoekgebieden: ten noorden van de Vecht, tussen Staphorst-Zwolle en Hardenberg (kaart beleidsvisie Noordoost-Overijssel). In deze gebieden maakt de provincie prestatieafspraken met gemeenten voor de bovenlokale ontwikkeling van windenergie;
- uitsluitingsgebieden: de groen-blauwe hoofdstructuur waaronder de ecologische hoofdstructuur (EHS), de nationale Parken en de Nationale Landschappen;
- overige gebieden: (onder andere grotere bedrijventerreinen (groter dan 40 hectare) en langs infrastructuur) zijn initiatieven ter plekke mogelijk indien er sprake is van een goed landschappelijk ontwerp conform de gebiedskenmerken.

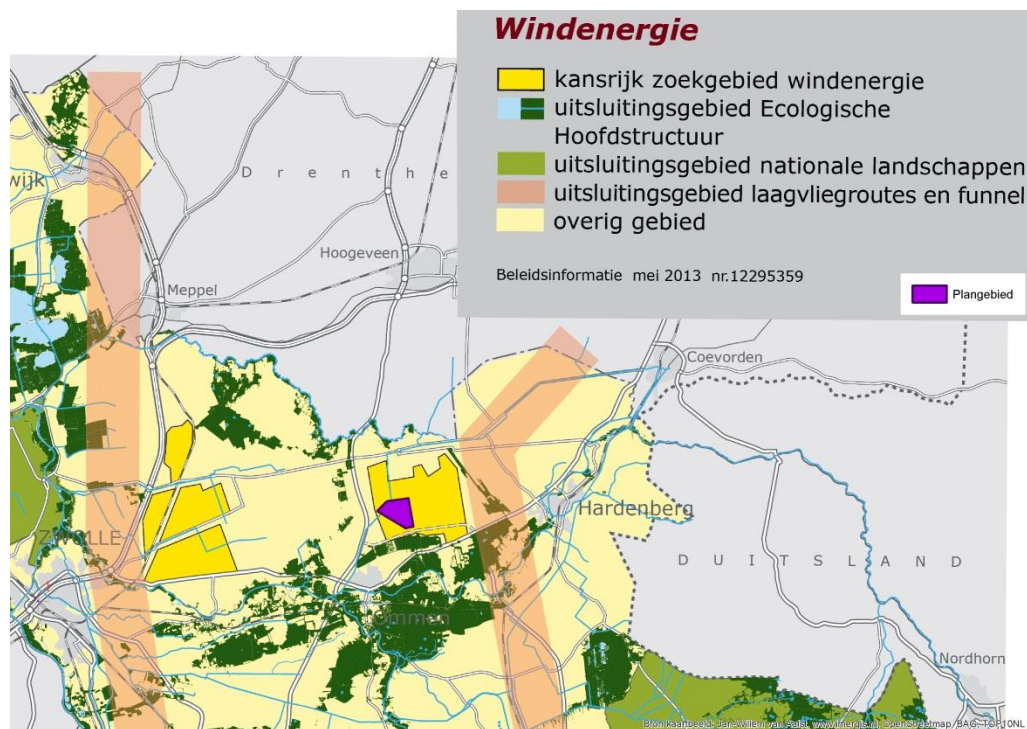
De provincie zal alleen nog medewerking verlenen aan verzoeken tot het opstellen van een inpassingsplan op basis van de Crisis- en herstelwet, indien een initiatief is gelegen in één van de kansrijke zoekgebieden. Ook voor dergelijke initiatieven geldt dat er sprake moet zijn van een goede landschappelijke inpassing op basis van de aanwezige gebiedskenmerken.

Locatie specifiek

Duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit zijn de rode draden van de Omgevingsvisie Overijssel. Duurzaamheid wordt gerealiseerd door een transparante afweging van ecologische, economische en sociaal-culturele beleidsambities. Ruimtelijke kwaliteit wordt gerealiseerd door in te zetten op het verbinden van bestaande gebiedskwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen, waarbij bestaande kwaliteiten worden beschermd en versterkt en nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd. De gebiedskenmerken worden onderscheiden in 4 lagen: natuurlijke laag, laag van agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust & leisurelaag.

⁷ De Omgevingsvisie spreekt nog van 80 MW. Dit is inmiddels 85,5 MW voor de provincie Overijssel op basis van het akkoord tussen IPO en het Rijk (2013)

Figuur 2.1 Kaart windenergie uit de Omgevingsvisie Overijssel



Bewerking: Pondera Consult

Het plangebied is voornamelijk gelegen in in cultuur gebracht hoogveengebied (natuurlijke laag). Vroeger waren dit grote natte gebieden met veengroei onder invloed van regenwater. Wat resteert is een aantal geïsoleerde levende hoogveengebieden (hoogveenrestanten) waar veenmoeras is ontstaan en nog steeds wordt gevormd. Daar waar hoogveen nog niet in cultuur is gebracht is de natuurkwaliteit hoog.

Op de agrarische laag is het plangebied gelegen in veenkoloniaal landschap. In het veenkoloniaal landschap is het hoogveen grootschalig afgegraven en het landschap ontgonnen. Het stelsel van kanalen en waterlopen, wegen en bebouwingslinten bepaalt de maat van de ruimte. Dat heeft grote open ruimtes en vergezichten en het contrast tussen deze ruimtes en verdichte zones (rond de kanalen, wegen en linten) opgeleverd. Kenmerkend zijn de bijzondere architectuur van watererfgoed (sluizen, bruggen e.d.) en van villa's, buitens en herenboerderijen, de linten door het landschap en de open ruimtes.

Het ontwikkelingsperspectief voor het plangebied is 'buitengebied met accent op productie'. Dit zijn gebieden voor landbouw die bijdragen aan de kwaliteit van grote open cultuurlandschappen en gebieden waar plek is voor intensieve veehouderij (landbouwontwikkelingsgebieden). Daarnaast is op het plangebied ook het ontwikkelingsperspectief 'het bevorderen van duurzame energieopwekking' van toepassing. De Driehoek maakt onderdeel uit van een door de provincie aangewezen 'kansrijk zoekgebied windenergie'.

Omgevingsverordening Overijssel

Niet overal binnen Overijssel is de oprichting van windturbines gewenst, gelet op de impact die dat kan hebben op landschappelijke en natuurlijke waarden. Verder geldt dat hoge bouwwerken ongewenst zijn binnen zones waar (laag) gevlogen kan worden. In de verordening wordt de oprichting van windmolens uitgesloten binnen de EHS, de twee nationale landschappen (IJsseldelta en Noordoost-Twente) en gebieden die zijn aangewezen als laagvliegroutes en funnels.

Buiten deze gebieden is de oprichting van windturbines in principe toegestaan op grond van het provinciale beleid. Gemeenten zullen de initiatieven voor het plaatsen van windturbines verder moeten beoordelen op basis van een nadere verkenning van de lokale situatie. Afhankelijk van de situering ten opzichte van natuurgebieden, zal ecologisch onderzoek nodig zijn om aan te tonen dat de oprichting van de windmolens niet zal leiden tot significante effecten op beschermde natuurwaarden. In alle gevallen zal toegelicht moeten worden hoe de plaatsing van windturbines zich verhoudt tot de aanwezige gebiedskenmerken.

In de verordening is het principe van verplichte clustering vastgelegd. In de groene omgeving zijn windturbines alleen toegestaan in de vorm van een windpark. Een windpark bestaat volgens de toelichting van de omgevingsverordening uit minimaal 4 windturbines. Uitzondering op dit principe van clustering wordt gemaakt voor windturbines met een maximale tiphoogte van 25 meter. De invloed van deze kleine molens op de omgeving is namelijk relatief gering.

Beleidsvisie windenergie Noordoost Overijssel

Begin 2004 is door de provincie Overijssel en de gemeenten in Noordoost Overijssel (gemeenten Dalfsen, Ommen, Hardenberg, Staphorst en Zwolle) de Beleidsvisie Windenergie vastgesteld. In de beleidsvisie werden vijf kansrijke gebieden benoemd voor grootschalige opstellingen voor windenergie in noordoost Overijssel, waarvan drie gebieden werden gekwalificeerd als kansrijk en twee gebieden als meest kansrijk. Het gebied Dedemsvaart-Zuid/Ommen-Noord, waar het plangebied deel van uitmaakt, is gekwalificeerd als meest kansrijk. De gebieden uit de beleidsvisie zijn ook overgenomen in de Omgevingsvisie.

2.4 Gemeentelijk beleid

2.4.1 Gemeente Hardenberg

Duurzaam Hardenberg

De gemeente Hardenberg streeft met het programma Duurzaam Hardenberg (2007) naar een energieneutraal Hardenberg. Dit betekent dat alle energie die binnen de gemeentegrenzen wordt gebruikt, in de gemeente zelf of in de regio duurzaam wordt opgewekt. Voor 2014 is de concrete doelstelling om minimaal 10% energiebesparing en 10% meer duurzame energie op te wekken dan in 2010 (2,5% per jaar) om bij te dragen aan de CO₂-emissie.

De toename van (eigen) productie van duurzame energie is van groot belang voor het halen van de doelstellingen van Duurzaam Hardenberg. Daarom worden initiatieven voor duurzame energieproductie ondersteund, ook als het gaat om planologische inpassing. De "Stand van zaken realisatie doelstellingen Meerjarenprogramma Duurzaam Hardenberg" (2013) geeft ter vergelijking aan: "voor realisatie van de Kyoto-doelstelling zal de CO₂-emissie gereduceerd

moeten worden met circa 22% (compensatie van de stijging van 16% en reductie van 6% ten opzichte van 1990). Ter beeldvorming daarbij: deze reductie komt overeen met de omvang van 17 windturbines met een vermogen van 3 MW c.q. een omvang van 110-120 hectare zonnepanelen (circa 80 voetbalvelden)." Dit betekent concreet dat de realisatie van het windpark noodzakelijk is om de gemeentelijke doelstelling ten aanzien van energieneutraliteit te kunnen behalen. Met het Windpark De Veenwieken kan een aardige stap bereikt worden in de richting van energieneutraliteit, maar de gemeente is er nog niet. Er zijn nog wel meer gemeentelijke initiatieven voor duurzame energieproductie noodzakelijk om de doelstelling te behalen.

Geldende bestemmingsplan

Ter plaatse van het Hardenbergse deel van het plangebied geldt het bestemmingsplan "Buitengebied Hardenberg" (vastgesteld 1 oktober 2013). Het bestemmingsplan laat de realisatie van een windpark niet toe.

2.4.2 Gemeente Ommen

Gemeentelijke Omgevingsplan

Het Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP; januari 2013) biedt de basis voor de ontwikkeling voor verdere ruimtelijke plannen in de gemeente. Het GOP is tevens vastgesteld als structuurvisie, in de zin van de Wet op de ruimtelijke ordening.

In het Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP) zijn de duurzaamheidsambities van de gemeente in basis opgenomen: 2% energiebesparing per jaar, 20% duurzame energie in 2020 en 30% CO₂-reductie ten opzichte van 1990. Deze ambities komen voort uit de door de Raad vastgestelde kadernotitie klimaatbeleid. De uitvoering van het klimaat en duurzaamheidsbeleid verloopt volgens drie pijlers waarbij de nadruk ligt op energiebesparing in de bestaande woningbouw en bij bedrijven, en het faciliteren en stimuleren van initiatieven voor opwekking van duurzame energie. De gemeente regisseert en faciliteert dit proces, en zet zelf in op onder meer *"De realisatie van 20% duurzame energie in 2020 binnen gemeentegrenzen zonder de inzet van windenergie. De gemeente wijst windenergie af omdat dit de omgevingskwaliteit en daarmee de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Ommen als recreatief-toeristische toplocatie in het Vechtdal en Nederland schaadt"*.

Programmabegroting 2014

Volgens de gemeentelijke programmabegroting 2014 streeft de gemeente Ommen naar een duurzaam Ommen: *"In een duurzaam Ommen zijn bewoners, ondernemers en gebruikers tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving en richten ontwikkelingen zich op het voorzien in de huidige behoefte zonder de belangen van de toekomstige generaties in gevaar te brengen."*

Doelstellingen op het gebied van milieubeleid zijn:

- *"scheppen van integrale kaders voor het gemeentelijk milieubeleid en duurzame ontwikkeling;*
- *verlagen van de uitstoot van broeikasgassen*
- *behouden van kwaliteit van de bodem;*
- *een bredere integratie van milieu en klimaatdoelstellingen en uitgangspunten binnen andere beleidsterreinen;*

- *een groter draagvlak voor milieubeleid bij burgers en ondernemers”.*

Vanaf 2014 zijn er geen middelen meer beschikbaar om uitvoering te geven aan het realiseren van de duurzaamheidsambities die in het GOP zijn vastgesteld. De duurzaamheidsambitie uit het GOP is daarom als volgt bijgesteld in het zogenaamde ‘realistische scenario’: *“In 2020 is door energiebesparing de CO₂-emissie met 10% gereduceerd ten opzichte van 2012 en er wordt minimaal 5% duurzame energie opgewekt.”* De concrete prestaties op basis van het realistische ambitieuze scenario is onder andere: *“Opwekking duurzame energie door zonnepanelen en biomassa stimuleren en faciliteren”.*

Geldend bestemmingsplan

Ter plaatse van het Ommense deel van het plangebied geldt het bestemmingsplan “Buitengebied Ommen” (vastgesteld 13 juli 2010, gedeeltelijk onherroepelijk). Het bestemmingsplan laat de realisatie van een windpark niet toe.

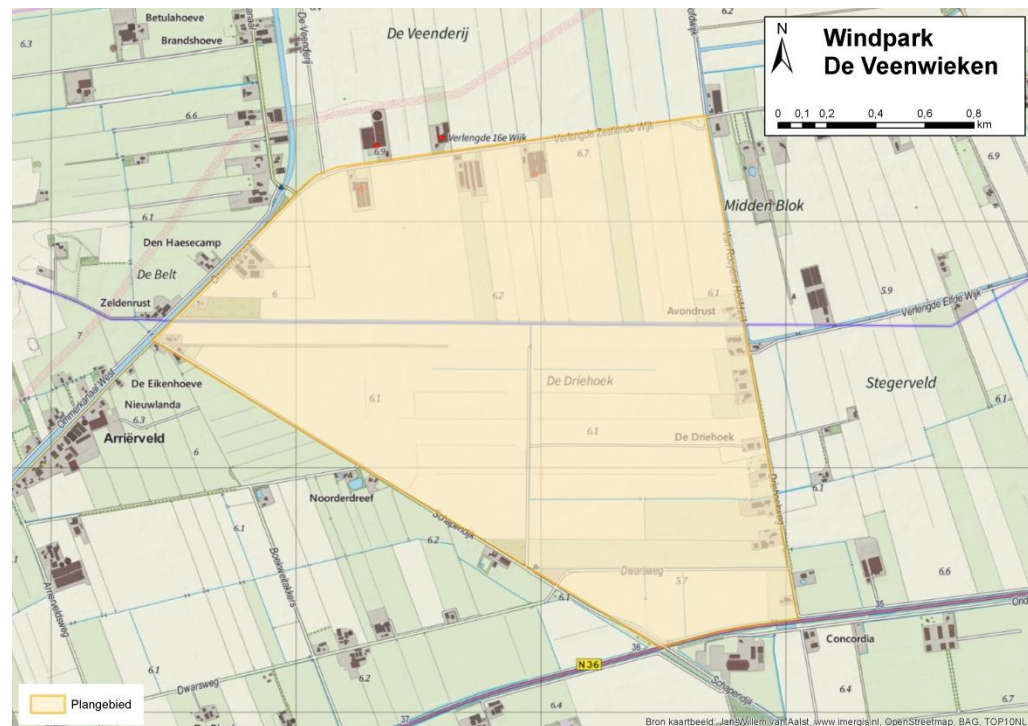
3 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voornemen

De voorgenomen activiteit betreft de bouw en aanleg van een windpark, inclusief de daarbij behorende infrastructuur en aansluitend de exploitatie hiervan. De tijdsduur van bouw en aanleg beslaat naar verwachting een periode van ongeveer anderhalf jaar na aanvang van de werkzaamheden. De exploitatie heeft een permanent karakter (24-uurs bedrijfsvoering) en is bedoeld voor onbepaalde tijd. De technische levensduur van de turbines bedraagt minimaal 20 jaar.

Het gebied waarbinnen de turbines worden geplaatst (plangebied) is in Figuur 3.1 weergegeven. In het MER wordt het beoogde windpark nader gedefinieerd en worden ook de definitieve alternatieven ontwikkeld die in het MER met elkaar vergeleken worden.

Figuur 3.1 Plangebied windturbines



Voornemen

Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben in hun vergadering van 8 januari 2013 een voorkeursopstelling vastgelegd voor het windpark op basis van een landschappelijke ontwerpstudie van het Oversticht⁸. Deze voorkeursopstelling is mede ingegeven door de opstelling zoals deze er al lag voor het Hardenbergse deel en de bestuurlijke bereidheid binnen Hardenberg. De initiatiefnemers hebben deze voorkeursopstelling nu in grote lijnen overgenomen als initiatief om de m.e.r.-procedure mee te starten. Het initiatief, of in m.e.r.-termen 'het voornemen', bestaat op grond van de bestuurlijke besluitvorming uit tien

⁸ "Dedemsvaart-Zuid, Advies windmolens", Het Oversticht, 2012.

windturbines, vijf in de gemeenten Ommen en vijf in de gemeente Hardenberg. Vanuit gemeentelijke en provinciale besluitvorming zijn er geen concrete randvoorwaarden gesteld aan de dimensies en vermogens van de te plaatsen turbines. De initiatiefnemers gaan in het voornemen dan ook uit van efficiënte turbines voor de specifieke locatie. Het voornemen gaat uit van windturbines met een maximale ashoogte van circa 135 meter.

Bijdrage van het voornemen aan provinciale en gemeentelijke doelstelling

Het provinciale doel voor windenergie bestaat als eerder aangegeven uit minimaal 85,5 MW aan opgesteld vermogen in de provincie, waarvan 30 MW is gerealiseerd, 6 MW in planvorming is en dit initiatief nog eens circa 30 MW omvat. Dit betekent een aanzienlijk aandeel in de provinciale doelstelling, ofschoon het provinciale doel met de realisatie van Windpark De Veenwieken nog niet wordt bereikt. Het gemeentelijk doel van Hardenberg voor windenergie beschrijft geen concreet opgesteld vermogen aan windenergie. De gemeente Hardenberg heeft het doel een energieneutrale gemeente te worden en het ondersteunen van projecten voor duurzame energieproductie maakt daar deel van uit. Ook het gemeentelijke doel is nog niet bereikt. Realisatie van het windpark draagt bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstelling (zie ook paragraaf 2.4.1).

Turbines en infrastructuur

Tot het windpark en de infrastructuur van het park behoort onder andere (geen uitputtende opsomming):

- windturbines met fundering;
- toegangswegen tot de windturbines;
- opstelplaats voor een kraan per windturbine;
- inkoopstations (transformatorstations) ten behoeve van het leveren van de elektriciteit aan het openbare net;
- bekabeling (inclusief kunstwerken bij kruising van watergangen en wegen) van turbines naar inkoopstation en van het inkoopstation naar een hoogspanningsnetaansluiting.

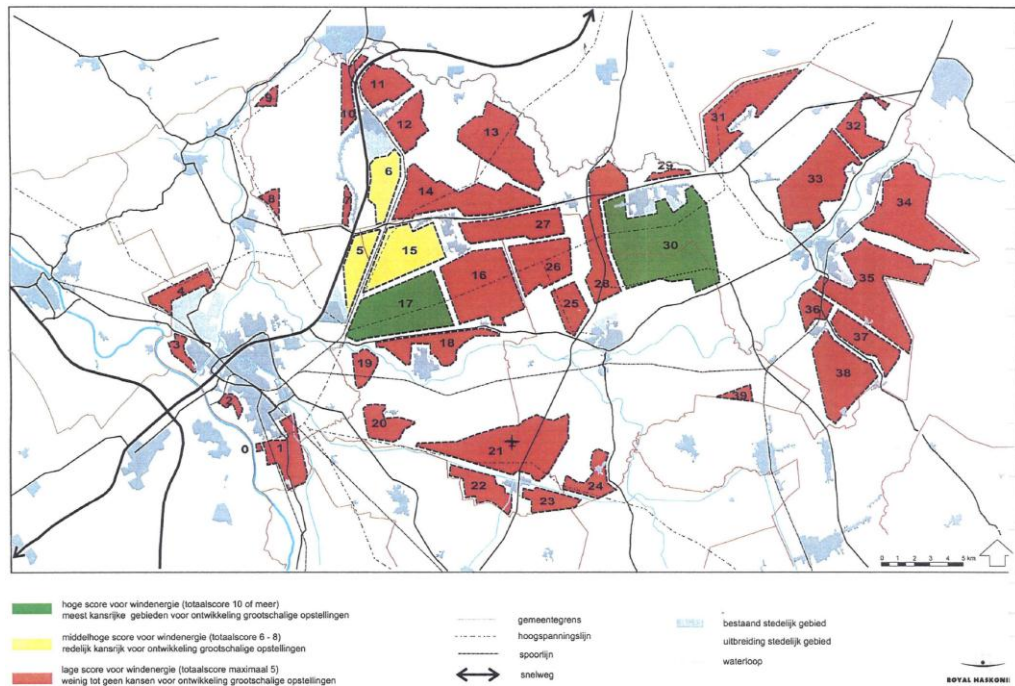
De te plaatsen windturbines zullen gecertificeerd en van een commercieel beschikbaar type zijn. Het exacte turbintype dat zal worden toegepast is nu nog niet bekend. Gezien de snelle ontwikkelingen die windturbines op dit moment ondergaan en de vaak lange doorlooptijd van procedures om een windpark te kunnen gaan bouwen, is het op dit moment niet mogelijk om reeds voor een specifiek type turbine te kiezen. Daarnaast is het vanuit bedrijfseconomische redenen ook verstandig om een keuze open te houden in turbintypes. Om een goede afweging te kunnen maken, zal het MER daarom uitgaan van turbineklassen, waarbinnen voorbeeldturbines als uitgangspunt kunnen worden genomen.

3.2 Locatieonderbouwing

Een belangrijk onderdeel van de plan-m.e.r. procedure is het onderbouwen van de locatiekeuze. Bij de locatieonderbouwing kan worden aangesloten bij de onderbouwing van de locatie als kansrijke locatie voor windenergie in de provinciale en gemeentelijke “Beleidsvisie windenergie Noordoost Overijssel” door Royal Haskoning (april, 2003) (zie ook Figuur 3.2), de pilot gebiedskenmerken en windenergie “De schoonheid van windmolens in het veenkoloniale landschap” van de provincie Overijssel door Paridon en de Groot landschapsarchitecten (december 2009) en de onderbouwing van de locatie als kansrijk zoekgebied voor windenergie

in de Omgevingsvisie Overijssel 2009 van de provincie Overijssel (zie Figuur 2.1; het plangebied valt binnen locatie nummer 30, in groen weergegeven).

Figuur 3.2 Resultaat beoordeling locaties windenergie Noordoost Overijssel



Bron: Windenergie in Noordoost Overijssel, Royal Haskoning, 2003

3.3 Alternatieven

In het kader van het MER wordt een aantal alternatieven vergeleken met het voornemen. Deze alternatieven dienen onderscheidend te zijn van het voornemen.

Voor de inrichting van het plangebied worden in totaal drie alternatieven geformuleerd waarbij naast het voornemen (basisalternatief) een tweetal alternatieven worden geformuleerd. Enerzijds wordt gezocht naar maximalisatie van energieopbrengst binnen/aansluitend aan het plangebied, dat voldoet aan een aanvaardbare leefomgeving en daarnaast een maximale bijdrage levert aan de provinciale en gemeentelijke doelstellingen omdat deze nog niet bereikt zijn (zie ook paragraaf 3.1). Vanwege de onderlinge afstanden tussen de windturbines is het mogelijk om onderzoek te doen naar een grotere ashoogte en in beperkte mate naar windturbines met een grotere rotordiameter. Anderzijds wordt ook een minimale inrichting van het windpark als alternatief onderzocht waarbij aangesloten wordt op eerdere studies, de verzoeken van initiatiefnemers en besluitvorming door Provinciale Staten van Overijssel en de gemeenteraad van Hardenberg⁹.

⁹ De eerder genoemde studies van het Oversticht en Royal Haskoning gaan bijvoorbeeld uit van windturbines met ashoogte van circa 100 meter en rotordiameter van circa 100 meter, ook de verzoeken om medewerking aan het bestemmingsplan/inpassingsplan van initiatiefnemers gaan hier nog van uit. De besluitvorming door PS/gemeenteraad heeft dus impliciet op deze uitgangspunten plaatsgevonden, echter niet expliciet als zo danig aangegeven. In bestuurlijke besluitvorming is daarnaast aangegeven dat het project wordt beschouwd als een grootschalige opstelling voor windenergie, en dat een grootschalige opstelling van windturbines bestaat uit minimaal 8 turbines op basis van gemeentelijk en provinciaal beleid. Deze punten bepalen de minimale afbakening van het minimale alternatief.

Per alternatief wordt uitgegaan van een voorbeeldturbine met de best bij het alternatief passende karakteristieken (masthoogte, rotordiameter, rendement). Dit hoeft dus niet een commercieel leverbaar type windturbine te zijn. Deze worden beschreven en beoordeeld. Gezien de snelle ontwikkelingen op de markt voor windturbines wordt dit onderzoek niet vastgelegd op één bepaald type turbine, maar wordt een bandbreedte van karakteristieken voor een groep vergelijkbare turbines beschreven.

Daarnaast wordt de autonome situatie in beeld gebracht (situatie zonder ontwikkeling van een windpark, maar wel met eventuele andere ontwikkelingen) als referentiesituatie.

Samenvattend wordt voorgesteld de onderstaande alternatieven te onderzoeken in het MER (nader uit te werken en te bepalen in het MER):

Kader 3.1 Te onderzoeken alternatieven

Alternatief	Beschrijving
Voornemen	• 10 turbines • ashoogte tot circa 135 meter en rotordiameter van circa 100-110 meter
Maximale invulling	• maximale energieopbrengst met voor het gebied geschikte windturbines, met voldoende borging van een goede leefomgeving • nader te bepalen aantal turbines • nader te bepalen ashoogte en rotordiameter
Minimale invulling	• 8 turbines • ashoogte tot circa 100 meter en rotordiameter tot circa 90-100 meter

In het MER worden de alternatieven definitief vastgelegd.

4 MOGELIJKE EFFECTEN EN MAATREGELEN

4.1 Mogelijke effecten

In het MER zullen milieueffecten die het voornemen met zich meebrengt, in beeld worden gebracht. Het zal gaan om de hierna te noemen aspecten.

Geluid

Windturbines produceren geluid. Het geluid is afkomstig van de bewegende delen in de rotor en van de rotorbladen die door de wind worden rondgedraaid. In het MER zullen de geluidseffecten kwantitatief worden vastgesteld, door de geluidbelasting te bepalen op de gevel van geluidgevoelige bestemmingen (woningen van derden) die in de buurt zijn gelegen van het windpark. Tevens zal worden aangegeven of aan de wettelijke voorschriften voor geluid kan worden voldaan en hoeveel woningen zijn gelegen binnen verschillende geluidcontouren (ook contouren met een belasting lager dan de norm). Naast de wettelijke geluidsnormen wordt ook ingegaan op laagfrequent geluid¹⁰ en de cumulatieve geluidbelasting met andere geluidbronnen.

Slagschaduw

Windturbines hebben als gevolg van de draaiende rotor een bewegende schaduw, de zogenoemde slagschaduw. Op bepaalde plaatsen en onder bepaalde omstandigheden kan de slagschaduw op een raam van een vertrek vallen en in dat vertrek een hinderlijke wisseling van lichtsterkte veroorzaken. De mate van hinder wordt onder meer bepaald door de frequentie van passeren, door de blootstellingsduur en door de intensiteit van de wisselingen in lichtsterkte. Daarnaast is de mate waarin hinder optreedt ook afhankelijk van de opstelling, het type windturbine en de kans op hinder (kans op zon en kans dat de windturbine in bedrijf is). In het MER zal de slagschaduwhinder kwantitatief worden vastgesteld, door te bepalen waar de slagschaduwcontour ligt waarbinnen sprake kan zijn van slagschaduwhinder en te bekijken of daarbinnen woningen van derden zijn gelegen. Tevens zal worden aangegeven of voldaan kan worden aan de wettelijke normen voor slagschaduwhinder.

Natuur

Bekeken zal worden wat de effecten van het windpark zijn op flora en fauna. Het zal hierbij voornamelijk gaan om de risico's voor vogels en vleermuizen op aanvaring, verstoring en barrièrewerking. Daarnaast wordt ingegaan op beschermde natuurgebieden in de omgeving van het windpark. Uitsluitend in het geval dat uit dit oriënterend onderzoek volgt dat significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen niet op voorhand uitgesloten kunnen worden moet een zogenaamde passende beoordeling worden uitgevoerd.

¹⁰ De bestaande wettelijke geluidnorm omvat feitelijk ook al laagfrequent geluid en biedt in voldoende mate bescherming, zoals ook nog eens bevestigd door staatssecretaris Mansveld in haar brief van 31 maart 2014 (kenmerk IENM/BSK-2014/44564) aan de Tweede Kamer over laagfrequent geluid van windturbines.

Cultuurhistorie en archeologie

In het MER wordt aangegeven of er cultuurhistorische waarden aanwezig zijn en wat de invloed daarop is door de windturbines. Daarnaast wordt ook onderzocht of verwacht kan worden dat er archeologische relictten in de bodem ter plaatse van de windturbines aanwezig zullen zijn, en welke maatregelen genomen kunnen worden om eventuele waarden te beschermen. Voor het aspect cultuurhistorie en archeologie zijn de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW), de kaart met Cultuurhistorische waarden van de provincie Overijssel uit de Omgevingsvisie en de Archeologische Verwachtingenkaart van de gemeente Hardenberg te gebruiken. Uiteindelijk dient bepaald te worden in hoeverre het windpark in conflict is of aansluit bij het cultuurhistorisch en archeologisch beleid en of archeologisch (voor)onderzoek nodig is.

Landschap

Het MER zal uitgebreid aandacht besteden aan de landschappelijke effecten van het windpark. De alternatieven worden beoordeeld op de landschappelijke effecten, mede op basis van de landschappelijke karakteristieken van het plangebied. De verandering die de plaatsing van windturbines met zich meebrengt wordt in beeld gebracht onder meer aan de hand van fotovisualisaties vanuit verschillende posities en standpunten¹¹.

Waterhuishouding en bodemkwaliteit

Voor het windpark worden enkele verhardingen aangebracht die effect op de waterhuishouding kunnen hebben, te weten bouw- en onderhoudswegen, opstelplaatsen voor bouw en onderhoud, fundering van de windturbines en inkoopstations. De waterhuishouding wordt in het MER beoordeeld op een aantal punten, deze zijn in ieder geval grondwater, oppervlaktewater en hemelwaterafvoer. Voor het aspect bodemkwaliteit wordt bekeken of de locatie verdacht is van bodemverontreiniging door middel van een historisch bodemonderzoek.

Veiligheid

Om de veiligheid van de omgeving van het windpark te kunnen garanderen wordt onderzocht welke veiligheidseffecten het plaatsen en in werking hebben van windturbines heeft op de omgeving. Het MER onderzoekt of de risico's voor de veiligheid van omwonenden, verkeersdeelnemers en van personen die in de onmiddellijke omgeving werken aanvaardbaar zijn. Onder andere aan de hand van het Handboek Risicozonering Windturbines (Agentschap NL, 2013) wordt gekeken welke veiligheidscontouren rondom de windturbines kunnen worden aangehouden en wordt in beeld gebracht welke risicobronnen in de omgeving van het windpark aanwezig zijn.

Duurzame energieopbrengst en vermeden emissies

Eén van de belangrijkste redenen om windinitiatieven te realiseren is het opwekken van duurzame energie. Van de te onderscheiden alternatieven wordt daarom in het MER berekend hoeveel elektriciteit wordt opgewekt. Ook wordt bepaald welke uitstoot van schadelijke stoffen door het windpark vermeden worden, in vergelijking met de situatie dat dezelfde hoeveelheid energie wordt opgewekt op conventionele wijze, zoals verbranding van steenkool en aardgas.

¹¹ Ook zogenaamde viewsheds worden wel eens gebruikt om een indruk te geven van de invloed op de zichtbaarheid in het landschap door het voornemen en de verschillende alternatieven. Een viewshed geeft grafisch (op kaart) weer vanaf welke locaties in de omgeving van een windpark een windturbine is zien, gedurende welke periode per jaar. Een viewshed levert lang niet altijd bruikbare informatie op, zeker niet in open gebieden, waardoor er vooralsnog van uit gegaan wordt dat viewsheds niet worden uitgevoerd.

Het gaat daarbij om de vermeden uitstoot van CO₂, NO_x en SO₂ door duurzame opwekking van energie.

4.2 Effectbeoordeling

De omvang van het studiegebied – het gebied waarbinnen zich mogelijke effecten kunnen voordoen – verschilt per milieuaspect. In het algemeen is het studiegebied groter dan het plangebied: het gebied waarbinnen zich de voorgenomen activiteit afspeelt.

De verwachte effecten worden beschreven en beoordeeld. De autonome situatie fungeert als referentie voor de beoordeling van de effecten. De effectbeschrijving zal waar mogelijk en zinvol met cijfers onderbouwd worden. Indien het niet mogelijk is om de effecten te kwantificeren, zal de beschrijving kwalitatief zijn.

Naast blijvende effecten wordt ook aandacht besteed aan tijdelijke en/of omkeerbare gevolgen, zoals bijvoorbeeld bij de aanlegfase. Ook wordt, waar zinvol, aangegeven of cumulatie met andere effecten en plannen kan optreden.

De effecten worden per milieuaspect beschreven aan de hand van beoordelingscriteria. Soms is dit een harde parameterwaarde die door de overheid is aangewezen als een norm (getal), bijvoorbeeld de grenswaarde voor geluidhinder. Echter, vaak zijn de geëigende parameters niet zo duidelijk omschreven. Deze moeten dan worden herleid uit het voorgenomen beleid inzake de verschillende milieuaspecten. In Tabel 4.1 is per milieuaspect aangegeven welke criteria worden gebruikt en de wijze waarop de effecten worden beschreven en beoordeeld (kwantitatief en/of kwalitatief).

Tabel 4.1 Beoordelingscriteria per milieuaspect

Aspecten	Beoordelingscriteria	Effectbeoordeling
Geluid	- Aantal geluidgevoelige objecten (zoals woningen van derden¹²) waarbij de wettelijke geluidsnorm wordt overschreden - Aantal geluidgevoelige objecten buiten de wettelijke geluidsnorm, in categorieën - Laagfrequent geluid - Cumulatieve geluidbelasting	Kwantitatief
Slagschaduw	- Aantal woningen van derden boven de wettelijke norm voor slagschaduw per jaar - Aantal woningen van derden onder de wettelijke norm voor slagschaduw per jaar	Kwantitatief
Natuur	- Oprichting: effect op beschermde gebieden - Exploitatie: effect op beschermde gebieden - Oprichting: effect op beschermde soorten - Exploitatie: effect op beschermde soorten	Kwalitatief en kwantitatief (soorten)
Cultuurhistorie en archeologie	- Aantasting cultuurhistorische waarden - Aantasting archeologische waarden	Kwalitatief

¹² Woningen van derden zijn woningen die niet behoren tot de inrichting van het windpark.

Landschap	• Aansluiting op landschappelijke structuur • Herkenbaarheid van de opstelling • Invloed op de rust • Regelmatig beeld	Kwalitatief
Waterhuishouding en bodem	• Grondwater (kwaliteit) • Oppervlaktewater (aanwezigheid, kwaliteit) • Hemelwaterafvoer • Bodemkwaliteit	Kwalitatief
Veiligheid	• Bebouwing • Wegen, waterwegen en spoorwegen • Industrie en inrichtingen • Transportleidingen en hoogspanningsleidingen • Dijklichamen en waterkeringen • Straalpaden • Vliegverkeer en radar	Kwantitatief (aantal objecten binnen de veiligheidscontour)
Duurzame Energieopbrengst en vermeden emissies	• Opbrengst • CO₂-emissiereductie • SO₂-emissiereductie • NO_x-emissiereductie	Kwantitatief, resp. in MWh, Kton en Kton

Om de effecten van de alternatieven per aspect te kunnen vergelijken, worden deze op basis van een + / - score beoordeeld. Hiervoor wordt de volgende beoordelingsschaal gehanteerd:

Tabel 4.2 Beoordelingsschaal

Score	Oordeel ten opzicht van de referentiesituatie
--	Het voornemen leidt tot een sterk merkbare negatieve verandering
-	Het voornemen leidt tot een merkbare negatieve verandering
0	Het voornemen onderscheidt zich niet van de referentiesituatie
+	Het voornemen leidt tot een merkbare positieve verandering
++	Het voornemen leidt tot een sterk merkbare verbetering

Indien de effecten marginaal zijn, wordt dit in de voorkomende gevallen aangeduid met 0/+ (marginaal positief) of 0/- (marginaal negatief).

4.3 Mitigerende maatregelen

De in het MER aan te geven milieueffecten kunnen door middel van het uitvoeren van mitigerende maatregelen verzacht worden of teniet worden gedaan. In het MER worden deze maatregelen genoemd en beschreven. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is het stilzetten van de turbine op momenten dat er ontoelaatbare slagschaduwhinder optreedt.

4.4 Leemten in kennis en informatie

In het MER zal worden aangegeven welke belangrijke informatie ontbreekt en welke gevolgen dit heeft voor de effectvoorspelling. Waar mogelijk zal worden aangegeven welke aanvullende onderzoeken deze leemten kunnen wegnemen.

4.5 Evaluatie

In het MER zal aangegeven worden welke milieuaspecten tijdens en na het realiseren van het voornemen gemonitord en geëvalueerd dienen te worden, teneinde na te gaan wat de daadwerkelijk optredende milieueffecten zijn. Eventueel kunnen op basis daarvan maatregelen getroffen worden.

5 PROCEDURES EN BESLUITVORMING

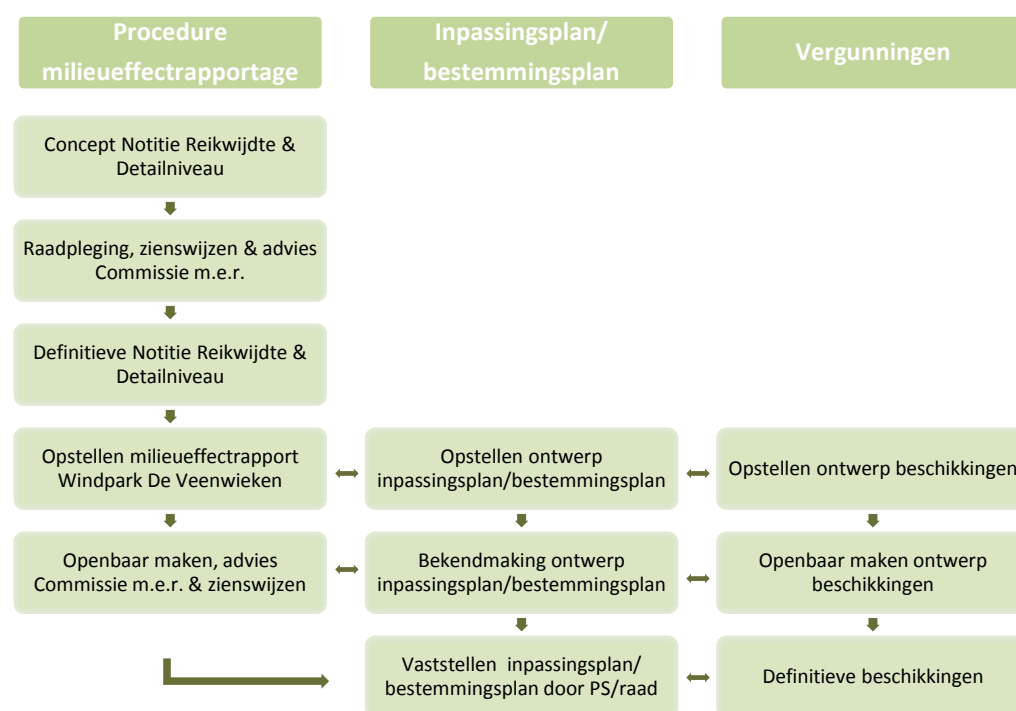
5.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 is aangegeven dat één gecombineerd MER wordt opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan/bestemmingsplan en de omgevingsvergunning¹³. In deze paragraaf wordt weergegeven welke stappen worden doorlopen voor de m.e.r.-procedure.

5.2 M.e.r.-procedure

Deze paragraaf beschrijft welke stappen worden doorlopen in de m.e.r.-procedure. Figuur 5.1 geeft dit schematisch weer in relatie tot het provinciaal inpassingsplan/gemeentelijk bestemmingsplan en benodigde vergunningen. De m.e.r.-procedure wordt hierna één maal toegelicht, maar omdat er sprake is van twee bevoegde gezagen (gemeente Hardenberg en provincie Overijssel) wordt deze procedure feitelijk twee maal naast elkaar doorlopen. Waar wordt gesproken van het 'bevoegd gezag', dient in deze dan ook de 'bevoegde gezagen' te worden gelezen. In de kaders onder elke procedurestap wordt inzicht gegeven in de positie van de bevoegde gezagen voor die fase van de procedure.

Figuur 5.1 Hoofdlijnen m.e.r.-procedure Windpark De Veenwijken



¹³ zie artikel 3.35, zesde lid van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 14.4b van de Wet milieubeheer

Mededeling van voornemen aan de bevoegd gezagen

Omdat in de combinatieprocedure sprake is van een m.e.r.-beoordelingsplichtig besluit op aanvraag, vereist artikel 7.27, eerste lid, Wet milieubeheer, dat de initiatiefnemers een mededeling doet aan het bevoegd gezag van het voornemen om een aanvraag te doen voor een m.e.r.-beoordelingsplichtig besluit.

Mededeling van het voornemen dient aan elk bevoegd gezag afzonderlijk te worden gedaan door beide initiatiefnemers gezamenlijk, dan wel afzonderlijk.

Openbare kennisgeving

Het bevoegd gezag geeft openbaar kennis van het voornemen om een besluit voor te bereiden waarvoor een m.e.r. wordt doorlopen. Daarin staat:

- dat stukken ter inzage worden gelegd;
- waar en wanneer dit gebeurt;
- dat er gelegenheid is zienswijzen in te dienen over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER;
- aan wie, op welke wijze en binnen welke termijn;
- en of de Commissie voor de m.e.r. om advies zal worden gevraagd over de voorbereiding van het plan.

De openbare kennisgeving dient door elk bevoegd gezag afzonderlijk te worden gedaan, maar kan in een gezamenlijke kennisgeving.

Raadpleging adviseurs en betrokken bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau

Het bevoegd gezag raadpleegt de adviseurs en de overheidsorganen die bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Het raadplegen van de Commissie voor de m.e.r. is niet verplicht in deze fase, maar wordt vrijwillig gedaan om zodoende een onafhankelijk advies op de inhoud van het op te stellen MER te hebben. Raadpleging gebeurt door de nu voorliggende concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau waarin de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER wordt beschreven, naar de adviseurs, betrokken bestuursorganen (waar onder specifiek de gemeente Ommen) en de Commissie voor de m.e.r. te verzenden.

De raadpleging gebeurt door beide bevoegde gezagen gezamenlijk.

Zienswijzen indienen

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau vormt tevens het belangrijkste stuk dat in het kader van de bovengenoemde openbare kennisgeving ter inzage wordt gelegd, zodat zienswijzen kunnen worden ingediend.

De zienswijzen kunnen bij beide bevoegde gezagen worden ingediend.

Vaststellen reikwijdte en detailniveau van het MER

Hoewel niet verplicht ligt het voor de hand om een definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het op te stellen MER vast te stellen. Daarbij zullen de ingekomen zienswijzen, het advies van de betrokken overheidsorganen en het advies van de Commissie voor de m.e.r. worden meegenomen. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het project-m.e.r.-deel van de notitie en de gemeente/provincie voor het plan-m.e.r.-deel. De gemeente/provincie is namelijk officieel de initiatiefnemer van het bestemmingsplan/ inpassingsplan en kan deze wijzigen.

Het vast stellen van reikwijdte en detailniveau gebeurt door beide bevoegde gezagen afzonderlijk, in onderlinge afstemming.

Opstellen MER

Het gaat hier dus om een gecombineerd plan- en project-MER. De eisen waaraan het MER moet voldoen zijn beschreven in artikel 7.7 en artikel 7.23, eerste lid, Wm (en uiteraard de Notitie Reikwijdte en Detailniveau). Samengevat moet het MER in elk geval bevatten/beschrijven:

- het doel van het project;
- een beschrijving van het project en de 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' alternatieven, zowel (bijvoorbeeld) qua ligging als qua uitvoeringswijze;
- welke plannen er eerder voor deze activiteit zijn vastgesteld en welke alternatieven daarin waren opgenomen;
- voor welk(e) besluit(en) het MER wordt gemaakt en welke besluiten met betrekking tot het project al aan het MER vooraf zijn gegaan;
- een beschrijving van de 'huidige situatie en de autonome ontwikkeling' in het plangebied;
- welke gevolgen het project en de alternatieven hebben voor het milieu en een motivering van de manier waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven en een vergelijking van die gevolgen met de 'autonome ontwikkeling';
- effect beperkende c.q. mitigerende maatregelen;
- leemten in kennis;
- een publiekssamenvatting.

Er wordt één gezamenlijk MER gemaakt dat dient voor besluitvorming van beide bevoegde gezagen afzonderlijk. De voorbereiding van de besluitvorming gebeurt in onderlinge afstemming.

Openbaar maken van het MER en raadpleging Commissie voor de m.e.r.

Het MER wordt ter inzage gelegd en voor advies verzonden aan de Commissie voor de m.e.r.. De ter inzage legging gebeurt in principe gelijktijdig met de ter inzage legging van het (voor)ontwerpbestemmingsplan en (voor)ontwerpinpassingsplan en de ontwerp omgevingsvergunning.

De openbare kennisgeving en ter inzage legging dient door elk bevoegd gezag afzonderlijk te worden gedaan. De voorbereiding van de besluitvorming gebeurt in onderlinge afstemming. Raadpleging van de Commissie voor de m.e.r. gebeurt gezamenlijk omdat er sprake is van één gezamenlijk MER.

Zienswijzen indienen

Een ieder kan zienswijzen indienen op het MER, ontwerpbestemmingsplan/ontwerpinpassingsplan en de ontwerp omgevingsvergunning. De termijn is daarvoor is 6 weken vanaf het moment dat de stukken ter inzage worden gelegd.

Indienen van zienswijzen dient wettelijk bij beide bevoegde gezagen afzonderlijk te gebeuren. Een bestuursorgaan is evenwel verplicht zienswijzen door te sturen naar het juiste bestuursorgaan wanneer deze zienswijzen niet voor haar bedoeld zijn.

Advies Commissie voor de m.e.r.

De Commissie voor de m.e.r. geeft een advies op de inhoud van het MER (toetsingsadvies) waarbij zij (meestal) de ingekomen zienswijzen betreft. Eventueel geven de zienswijzen en het advies van de Commissie voor de m.e.r. aanleiding tot het maken van een aanvulling op het MER, bijvoorbeeld om een aantal zaken wat verder uit te diepen of nadere accenten te leggen.

Advisering van de Commissie voor de m.e.r. over de inhoud van het MER gebeurt aan beide bevoegde gezagen gezamenlijk. Een eventuele aanvulling wordt ook gezamenlijk door de bevoegde gezagen opgepakt.

Vaststellen ruimtelijk plan inclusief motivering

Het bevoegd gezag stelt het definitieve ruimtelijke plan vast en verleent de vergunning (zie ook Kader 5.1)¹⁴. Daarbij geeft het bevoegd gezag aan hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven milieugevolgen en wat de overwegingen zijn met betrekking tot de in het MER beschreven alternatieven, de zienswijzen en het advies van de Commissie voor de m.e.r.

Vaststellen van het ruimtelijk plan en verlening vergunningen dient door beide bevoegde gezagen afzonderlijk te gebeuren. De voorbereiding van de besluitvorming voor met name het ruimtelijk plan gebeurt in onderlinge afstemming.

Bekendmaken plan

De definitieve plannen/besluiten worden bekendgemaakt. Hiertegen kan een ieder die een zienswijze heeft ingediend tegen de ontwerpplannen en/of -besluiten, beroep instellen.

De openbare kennisgeving en ter inzage legging dient door elk bevoegd gezag afzonderlijk te worden gedaan, zo ook de afhandeling van eventueel beroep.

Evaluatie

Het bevoegd gezag evalueert de werkelijk optredende milieugevolgen en neemt zo nodig maatregelen om de gevolgen voor het milieu te beperken.

Evaluatie van de werkelijk optredende milieugevolgen is de verantwoordelijkheid van elk bevoegd gezag afzonderlijk.

¹⁴ Zie ook voetnoot 3 ten aanzien van de verdeling tussen de bevoegde gezagen voor inpassingsplan/bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen.

5.3 Provinciaal inpassingsplan en gemeentelijk bestemmingsplan

Voor het planologisch mogelijk maken van het windpark is een nieuw ruimtelijk kader (het bestemmingsplan/inpassingsplan) nodig in het kader van de Wro. Op grond van het gecombineerde MER wordt een besluit genomen over het uiteindelijk in het inpassingsplan/bestemmingsplan juridisch-planologisch vast te leggen voorkeursalternatief.

Voor het inpassingsplan voor het deel van het windpark in de gemeente Ommen is de provincie Overijssel bevoegd gezag en de gemeente Hardenberg is bevoegd gezag voor het vaststellen van een bestemmingsplan voor het deel van het windpark in haar eigen gemeente. Het inpassingsplan en het bestemmingsplan worden op elkaar afgestemd en als één plan opgesteld en in procedure ook op elkaar afgestemd; de formele besluiten dienen wel door elk bevoegd gezag afzonderlijk te worden genomen.

5.4 Vergunningen

Voordat met de uitvoering van de voorgenomen activiteiten kan worden begonnen, zijn er nog verschillende besluiten nodig:

- een omgevingsvergunning (voor elk van de beide initiatiefnemers omdat er sprake is van twee inrichtingen). In deze omgevingsvergunning worden de diverse aspecten opgenomen zoals bouw, milieu, et cetera;
- (eventueel) een watervergunning (voor elk van de beide initiatiefnemers), afhankelijk of er water onttrokken en geloosd dient te worden ten behoeve van de bouw van de windturbines;
- (eventueel) overige vergunningen en ontheffingen zoals een Natuurbeschermingswetvergunning, een Flora- en faunawetontheffing.

Voor de omgevingsvergunning is de provincie Overijssel bevoegd gezag voor het deel van het windpark dat grotendeels is gelegen in de gemeente Ommen en de gemeente Hardenberg is bevoegd gezag voor het deel van het windpark dat grotendeels in haar eigen gemeente is gelegen (zie ook Kader 5.1).

Kader 5.1 Meerdere inrichtingen en verdeling bevoegde gezagen bij omgevingsvergunning

Door twee verschillende initiatiefnemers zal er bij Windpark De Veenwieken uiteindelijk sprake zijn van twee inrichtingen op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo): één van De Wieken BV met zes windturbines en één van Raedthuys Windenergie BV met vier windturbines. Artikel 3.1 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) geeft aan “gedeputeerde staten van de provincie waar het project in hoofdzaak zal worden of wordt uitgevoerd, zijn bevoegd te beslissen op een aanvraag”. Artikel 6.1 lid 1 van het Bor geeft aan “met betrekking tot een aanvraag worden als adviseur aangewezen burgemeester en wethouders van de gemeente waar het project geheel of gedeeltelijk zal worden of wordt uitgevoerd”. De provincie Overijssel is derhalve bevoegd gezag voor de gehele omgevingsvergunning van Raedthuys omdat deze inrichting voor het grootste gedeelte in de gemeente Ommen is gelegen (drie turbines in de gemeente Ommen en één in de gemeente Hardenberg). De gemeente Hardenberg is bevoegd gezag voor de gehele omgevingsvergunning voor De Wieken omdat deze inrichting voor het grootste gedeelte in de gemeente Hardenberg is gelegen (vijf windturbines in Hardenberg en één in de gemeente Ommen).

Op basis van de Crisis- en herstelwet en paragraaf 3.6.2 van de Wet ruimtelijke ordening neemt de provincie Overijssel een gecoördineerd besluit over inpassingsplan en omgevingsvergunning voor een windpark. De gemeente Hardenberg kan besluiten de gemeentelijke coördinatieregeling¹⁵ toe te gaan passen.

5.5 Informatie en inspraak

Bij dit project zijn twee formele inspraakmomenten: tijdens de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau en bij de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan en ontwerp inpassingsplan en de ontwerpbesluiten. De plaatsen en tijden van deze terinzageleggingen zullen bekend gemaakt worden door middel van publicatie in één of meerdere dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze. Na verwerking van de zienswijzen zullen de definitieve besluiten worden genomen.

De gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel doorlopen het communicatietraject gezamenlijk, waarbij ieders rol en positie helder wordt gemaakt.

Schriftelijke reacties of zienswijzen over deze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau kunnen, voor gezamenlijk de provincie Overijssel en de gemeente Hardenberg, gedurende de termijn van terinzagelegging *onder vermelding van "Notitie Reikwijdte en Detailniveau Windpark De Veenwieken"* worden gestuurd naar:

Bestuurdienst Ommen-Hardenberg
Postbus 500
7770 BA Hardenberg

De ingediende zienswijzen worden meegenomen bij de vaststelling van de definitieve Notitie Reikwijdte en detailniveau.

¹⁵ Op grond van 3.30 Wet ruimtelijke ordening kan de gemeenteraad besluiten de gemeentelijke coördinatieregeling toe te passen, die voorziet in een gecoördineerde besluitvorming over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning.

BIJLAGE 1



Gebruikte afkortingen en begrippen

Alternatief

Andere wijze dan de voorgenomen activiteit om (in aanvaardbare mate) tegemoet te komen aan de doelstelling(en). De Wet milieubeheer schrijft voor, dat in een MER alleen alternatieven moeten worden beschouwd, die redelijkerwijs in de besluitvorming een rol kunnen spelen.

Ashoogte

De hoogte van de rotor-as, waaraan de rotorbladen van de windturbine zijn bevestigd, ten opzichte van het maaiveld.

Autonome ontwikkeling

Veranderingen, die zich in het milieu zullen voltrekken als noch de voorgenomen activiteit, noch een van de alternatieven worden gerealiseerd. Zie ook 'nulalternatief' en 'referentiesituatie'.

Bevoegd gezag

In het kader van de Wet Milieubeheer en de Wet op de ruimtelijke ordening: één of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen waarvoor het milieueffectrapport wordt opgesteld.

Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie voor de m.e.r.)

Commissie van onafhankelijke deskundigen die het bevoegd gezag adviseert over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport en in een latere fase in het toetsingsadvies over de kwaliteit van het milieueffectrapport.

Initiatiefnemer

Degene die een m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen, in dit geval De Wieken BV en Raedthuys Windenergie BV.

Mitigatie

Het verminderen van nadelige effecten (op het milieu) door het treffen van bepaalde maatregelen.

Milieueffectrapportage (m.e.r.)

De procedure van milieueffectrapportage; een hulpmiddel bij de besluitvorming, dat bestaat uit het maken, beoordelen en gebruiken van een milieueffectrapport en het evalueren achteraf van de gevolgen voor het milieu van de uitvoering van de activiteit waarvoor een milieueffectrapport is opgesteld.

MER

Milieueffectrapport. Een openbaar document waarin van een voorgenomen activiteit van redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven of varianten de te verwachten gevolgen voor het milieu in hun onderlinge samenhang op systematische en zo objectief mogelijke wijze worden beschreven.

MW

Megawatt = 1.000 kilowatt = 1.000 kW. kW is een eenheid van vermogen.

Nul-alternatief

Bij dit alternatief wordt uitgegaan van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling. Dit alternatief dient als referentiekader voor de effectbeschrijving van de andere alternatieven.

Plangebied

Dat gebied, waarbinnen de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven kan worden gerealiseerd. Vergelijk: studiegebied.

Referentiesituatie

Zie 'nulalternatief'.

Richtlijnen

Document waarin het bevoegd gezag aangeeft wat er in het MER ten minste moet worden onderzocht.

Rotordiameter

De diameter van de denkbeeldige cirkel die door de rotorbladen (wieken) van de windturbine worden bestreken.

Studiegebied

Dat gebied, waarbinnen de milieugevolgen dienen te worden beschouwd. De omvang van het studiegebied kan per milieuaspect verschillen. Vergelijk: plangebied.

Tiphoogte

Maat die voor windturbines wordt gebruikt om de maximale hoogte vanaf de grond aan te geven wanneer een rotorblad verticaal staat. De tiphoogte is gelijk aan de ashoogte + halve rotordiameter.

Varianten

Mogelijkheid om via (een) iets andere deelactiviteit(en) de doelstelling(en) in redelijke mate te realiseren. Dit wordt niet als complete activiteit beschreven in het MER (want dan zou er sprake zijn van een alternatief).

Wettelijke adviseurs

Adviseurs die geraadpleegd worden door het bevoegd gezag teneinde een advies te krijgen over het plan en het MER. Veelal gaat het hierbij om de Regionale Inspectie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M), de lokale afdeling van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het waterschap en eventueel buurgemeenten en provincie(s).

